

Het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (FIU Suriname)

Ondergronds Bankieren

De aandacht voor ondergronds bankieren is sinds de aanslagen van 11 september 2001 sterk toegenomen. Een reden daarvoor was het vermoeden dat de financiële middelen die bij de voorbereiding van die aanslagen waren aangewend, met behulp van ondergronds bankieren waren verkregen.(<http://dspace.ubvu.vu.nl>)

Kenmerkend voor ondergrondse bankiers is dat ze hun diensten aanbieden buiten de officiële kanalen om. Vrijwel altijd wordt hierbij gedoeld op overboekingen van contant geld naar het buitenland. Daarnaast houden ondergrondse banken zich bezig met het wisselen van vreemd geld en het lenen van geld. Ondergronds bankieren wordt internationaal ook wel aangeduid met de term “hawala”(India), “hundi” (Pakistan) of “fei-chien” (China). Deze aanduidingen wijzen op de lange traditie van deze vorm van financiële dienstverlening in het verre Oosten.

Ze worden van overheidswege niet gecontroleerd en gecertificeerd. Ze beschikken niet over een vergunning of goedkeuring van de centrale bank en onttrekken zich aan iedere vorm van overheidstoezicht. Ondergrondse banken voldoen niet aan de maatregelen die formele financiële instellingen wel moeten nemen ter bescherming van hun klanten. Zij hoeven hun klanten niet te vragen zich te identificeren. Zij onttrekken zich aan de verplichting het financieel stelsel schoon te houden en daarom ook om een melding te doen bij het meldpunt, bij het vermoeden van verdachte transacties.

Uit onderzoek is gebleken dat door middel van ondergronds bankieren, wereldwijd zeer grote geldstromen afkomstig uit legale inkomens worden verplaatst. Dit systeem, waarbij migranten op een snelle manier geld overmaken naar familie in het thuisland, is van oorsprong niet verweven met criminaliteit, maar is een van de mogelijkheden van verplaatsing van geld, zonder een papieren spoor achter te laten . Ontstaansredenen voor ondergrondse banken zijn divers; ze zijn relatief goedkoop, snel en vertrouwelijk en laagdrempelig, omdat de diensten worden aangeboden binnen een vertrouwensgroep. Daarnaast ontbreken identificatieverplichtingen. Dit zijn aspecten die zeer aantrekkelijk zijn voor de money launderer.

De twee modellen van Ondergrondse Bankieren

Ondergronds bankieren wordt erkend als vorm van financiële dienstverlening, maar tegelijkertijd worden alle voorschriften die in het algemeen gelden voor financiële dienstverlening van toepassing verklaard op ondergrondse bankiers. Er zijn 2 modellen van Ondergrondse bankieren te weten : - Het risico –en het assimilatiemodel.(<http://dspace.uvu.vu.nl>)

Het risicomodel

In het risicomodel staat, zoals gezegd, centraal dat de risico's die zijn verbonden aan ondergronds bankieren, zo veel mogelijk moeten worden afgewenteld. Het model past bij de *risk-based approach* van witwassen en terrorismefinanciering zoals die in zwang is sinds de aanslagen van 11 september 2001. In deze benadering gaat niet alleen aandacht uit naar transacties die zelf een illegaal karakter hebben, maar ook naar transacties die op zichzelf niet illegaal zijn maar waarvoor wel geldt, dat het overgemaakte bedrag op een zeker moment in de toekomst zou kunnen worden aangewend voor illegale doeleinden. Concreet gezegd: er hoeft niets mis te zijn met gelden die door middel van ondergronds bankieren worden overgemaakt. Maar, indien de kans bestaat dat dergelijke gelden – of in ieder geval een deel daarvan – terecht komen bij criminelen of terroristen, is dat voldoende aanleiding, om het ondergronds bankieren integraal te bestrijden.

Het assimilatiemodel

Allereerst is de rol van het vertrouwen van belang. Ondergronds bankieren geschiedt op basis van het vertrouwen van cliënten dat de ondergrondse bankier, tezamen met degenen met wie hij samenwerkt, naar behoren de aangepaste transactie afwikkelt. Dat vertrouwen is ingebed in de cultuur van etnische groeperingen waarbinnen ondergronds bankieren vaak, reeds al lange tijd als een aanvaardbare en veelvoorkomende vorm van financiële dienstverlening geldt. Voorbeeld: Iemand die hoger op de maatschappelijke ladder staat, wellicht beschikt over een eigen bankrekening, en daarmee overboekingen kan doen voor familieleden, dorpsgenoten en andere bekenden. Er kan van bankieren nauwelijks worden gesproken in dit geval, eerder van dienstverlening in eigen kring. Ook voor het formele bankstelsel geldt dat vertrouwen cruciaal is.

Ondergrondse bankieren wordt getypeerd als te zijn een typologie. Bij typologieën gaat het min of meer om methoden, technieken en trends die toegepast worden bij money laundering en financiering van terrorisme (ML/FT). Gelet op deze witwastypologie alsmede op het feit dat het ondergronds bankieren kwetsbaar is voor gebruik of misbruik door misdadigers en terroristen, moet dit ook in het oog worden gehouden.

MOT (FIU Suriname)

E-mail: motsur@sr.net

Website: www.mot.sr